

MARCEL VAN ENGELEN,
MARCEL HAM & PETER RENSEN

Bezielende interventies

Wat sociaal werk succesvol maakt

vangennep amsterdam

INHOUD

Inleiding	
<i>De praktijk van effectieve sociale interventies</i>	5
1. Thuis op Straat	
<i>Opvoeden en signaleren vanaf het plein</i>	11
2. Welzijn op recept	
<i>Wandelen in plaats van behandelen</i>	33
3. Krachtwerk	
<i>De hulpverlenersreflex afleren</i>	55
4. De Gay-Straight Alliance	
<i>'Zonder GSA zou ik een andere schooltijd hebben beleefd'</i>	79
5. Ontmoetingscentra voor mensen met dementie en hun verzorgers	
<i>'Ik zag ze helemaal opleven'</i>	103
6. Slotwoord	
<i>Interventies, lichte structuren voor empowerment</i>	123
Literatuur	140
Over de auteurs	143
Over Movisie	144

INLEIDING

De praktijk van effectieve sociale interventies

In het sociaal domein wordt een zware wedstrijd gespeeld. Problemen zijn hardnekkig en voortdurend worden ook nog eens de spelregels veranderd en het speelveld verkleind: landelijke bevoegdheden worden overgeheveld naar gemeenten, die met minder geld kwetsbare burgers of groepen moeten bijstaan.

Het onderstreept het belang van effectief werken. Dat is niet alleen een kwestie van beter organiseren, maar ook van methodisch werken. Tegen die achtergrond is Movisie als kennisinstituut druk doende met het vergroten van de kennis over wat wel en niet werkt in het handelen van de sociale professional. Dat gebeurt onder andere door het opbouwen van een databank met sociale interventies, waarin nu ongeveer 130 interventies zijn beschreven.

Voor dit boek zijn vijf interventies uit de databank bezocht. Inzet was te zien hoe professionals in de praktijk omgaan met de beschreven methodiek. Worden deze interventies eigenlijk wel toegepast? En kunnen professionals ermee uit de voeten? Maar ook: hoe wordt de interventie ontvangen door beleidsmakers en financiers? En wat vinden cliënten en burgers er van?

De vijf interventies bezochten we steeds op twee plekken.

Door twee locaties te bezoeken, konden we ook verschillen in uitvoering waarnemen. Worden methodieken aangepast aan de lokale omstandigheden en de lokale doelgroep? Of worden de mensen en de omstandigheden geplooid naar de methodiek?

We keken rond, spraken met professionals, vrijwilligers, stagiairs, scholieren, burgers en cliënten. We stelden ook lastige vragen. Wat doen jullie eigenlijk? Wat is het doel? Waarom doen jullie het op deze manier en niet anders? We keken met een journalistiek oog, zonder al te veel commentaar te geven, omdat we de levendigheid van de praktijk voor zich wilden laten spreken.

We hebben met opzet gekozen voor interventies uit de databank Effectieve sociale interventies van Movisie. In 2008 startte Movisie met het verzamelen en beschrijven van interventies. Movisie werkte daarin samen met een keur aan methodiekontwikkelaars, van hoogleraren tot sociaal werkers en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties. Deze ontwikkelaars hadden gemeen dat ze geloofden in hun aanpak en deze tegelijkertijd wilden verbeteren. In 2011 waren er voldoende interventies beschreven om te starten met de databank Effectieve sociale interventies. In 2014 startte de beoordeling van interventies. Inmiddels zijn 56 interventies in de databank met succes beoordeeld. Op het niveau 'goed beschreven' (21), 'goed onderbouwd' (24) en 'effectief' (11). Interventieontwikkelaars en uitvoerders in het sociaal domein maken duidelijk stappen in de richting van duurzame effectiviteit. Juist van deze methodieken wilden we zien hoe deze in de praktijk werken.

Het sociaal domein is breed en die breedte hebben we ook in de keuze van de methodieken laten terugkomen. We zochten naar diversiteit in de sociale problematiek, in de doelgroep en in de aard van de aanpak. Van de vijf in dit boek besproken interventies zijn er drie in de uitvoeringspraktijk bedacht en twee op de universiteit. Drie bestaan al lang en twee relatief kort. Aan de hand van deze selectie bezochten we een dwarsdoorsnede van sociaal werk in kleine plaatsen en steden.

In *hoofdstuk 1* gaan we met Thuis Op Straat naar de pleinen in de wijk Gageldonk-West in Bergen op Zoom en Hillesluis in Rotterdam. Hoe zorgen de TOS-professionals voor een gezellige en veilige sfeer op pleintjes in de buurt? In *hoofdstuk 2* maken we kennis met Welzijn op recept. Wanneer de huisarts geen medische oplossing heeft, schrijft hij letterlijk een recept voor het lokale welzijn. Zo wordt de patiënt in Groningen en Nieuwegein weer burger.

In de Amsterdamse volkswijk De Pijp en het Noord-Hollandse Schagen bezoeken we Ontmoetingscentra voor dementerenden. *Hoofdstuk 3* laat zien hoe professionals in deze centra het leed van dementie beperken, voor de ouderen én hun verzorgenden. Laagdrempelig en op basis van specialistische kennis over de mentale en sociale gevolgen van dementie. *Hoofdstuk 4* brengt ons naar voorzieningen voor vrouwen in de knel in Zwolle en Apeldoorn. Krachtwerk gaat uit van de sterke kanten van mishandelde vrouwen. Dat is voor de professionals en de vrouwen niet altijd makkelijk, maar het werkt. Ten slotte gaan we in *hoofdstuk 5* op bezoek bij Gay-Straight Alliances. Op

scholen voor voortgezet onderwijs in Haarlem en Horn werken docenten en leerlingen samen aan een prettig schoolklimaat voor lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders (lhbt).

Bezielende interventies laat zien hoe vijf interventies in de praktijk werken: richtinggevend en bezielend. De uitvoering is in handen van professionals, maar ook van stagiairs, vrijwilligers, docenten en scholieren. We hebben gezien hoe zij erin slagen om zware sociale problemen als dementie, mishandeling, lhbt-discriminatie, vruchteloos artsbezoek en verloedering van pleintjes aan te pakken. De methodiek geeft daarbij houvast. Ook tijdens een zware wedstrijd.

Marcel van Engelen

Marcel Ham

Peter Rensen

THUIS OP STRAAT

Thuis Op Straat (TOS) is een interventie waarbij minimaal twee medewerkers drie à vier keer in de week een plein bezoeken in een achterstandsbuurt van steden als Rotterdam en Bergen op Zoom. Ze nemen een tas mee met attributen, zoals een voetbal of rolschaatsen, en organiseren voor kinderen in de leeftijd van vier tot twintig jaar sport- en spelactiviteiten. De TOS-professional beschouwt zichzelf als mede-opvoeder: hij wil het zelfvertrouwen van kinderen stimuleren, positief gedrag belonen en hen het belang van regels bijbrengen.

TOS organiseert verschillende en steeds andere aanvullende acties. Voorbeelden zijn een Halloweenoptocht, een huttenbouwweek en pannenkoeken bakken waarbij buurtbewoners om ingrediënten wordt gevraagd. Hierbij hoort ook het maken van rondes langs de deuren voor woningcorporaties of energiebedrijven, waarbij jongeren worden ingezet. Jongeren hebben ook de mogelijkheid om bij TOS te werken, enkele uren in de week, en zo een rolmodel te zijn voor anderen. De bedoeling van TOS is dat kinderen het huis uit komen en bewegen en dat het leefklimaat rond de pleinen verbetert.

TOS is in 1996 ontstaan in Rotterdam-Zuid. Anno 2017 zijn er behalve in de Maasstad (in twaalf buurten) ook TOS-praktijken in Bergen op Zoom, Breda en Leiden (in vier buurten). Het hoofdkantoor (TOS Centraal) is gevestigd in Rotterdam. De vestigingen in de steden zijn juridisch zelfstandige eenheden die via een franchiseconstructie zijn verbonden met TOS Centraal.

I. OPVOEDEN EN SIGNALEREN VANAF HET PLEIN

Door sport- en spelactiviteiten aan te bieden op pleintjes hebben de medewerkers van Thuis Op Straat intensief contact met jongens en meisjes in achterstandsbuurten. Zo komen ze ook achter de voordeur. 'Wij zijn de ogen en oren van de wijk.'

De regels van het plein hangen hoog aan het hek van het kunstgrasvoetbalveldje. In 2015 zijn ze feestelijk onthuld, na uitvoerig overleg met buurtbewoners en kinderen.

*Wij spelen allemaal samen op dit plein
Wij behandelen iedereen met respect
Als we ruzie hebben praten we hierover met elkaar
Wij houden het plein schoon.*

De verleiding is groot om te denken dat het bord zal verwerpen en de regels niet meer dan mooie woorden zijn, zoals een bordje met 'verboden honden uit te laten' op een veldje waar omwonenden hun honden massaal laten poepen. Maar de indruk is een andere als op een woensdag zo'n twintig jongens voetballen in de namiddagzon van Gageldonk-West, een wijk in Bergen

op Zoom met naoorlogse portiekflats en simpele rijtjeshuizen.

Aan het begin van de middag zijn de begeleiders van Thuis Op Straat (TOS), Kamal El Bousaksaki en Wim van Riesen, aan komen rijden met een autobusje. Ze hebben hun grote tas met spullen langs de kant uitgestald – een basketbal, een springtouw, loopblikken, frisbees – en doen in hun blauwe TOS-jassen mee met een fanatiek potje voetbal op het veld. Ze coachen, delen strafschoppen uit en leggen het spel stil wanneer het te ruw wordt.

‘En als je het k-woord gebruikt,’ zegt Ayyoub (13) die langs de kant samen met zijn vriend Alper (16) werkt aan zijn *skills* voor het *freestyle* voetbal: ze doen onbeschrijflijke trucjes met de bal. De kunst is die eerst te laten *landen* (voor het eerst doen) voordat je ze kunt *masteren* (perfect beheersen), vertellen ze ratelend. Daarna delen ze hun *blocks* en *lowers* via sociale media met de wereld. Het freestyle voetbal is een wereld op zichzelf, met een eigen taal.

Maar het k-woord dus. Dat is strikt verboden op het plein, in elk geval als de begeleiders van TOS er zijn. Ayyoub spreekt uit ervaring. ‘Ik ben er vaak uitgestuurd. Nu gebruik ik het niet meer. Ik zeg nu: kapot.’

Zijn ze heus zo streng en consequent? Is een verbod op zo’n veel gebruikt woord op straat wel te handhaven? ‘Wij tolereren het absoluut niet,’ zegt El Bousaksaki even later beslist. ‘We staan helemaal geen grof taalgebruik toe. Als je het wel doet, gaat het van kwaad tot erger.’

Verderop staat zijn collega Wim met een arm over de schouder van een jongetje dat niet zo goed kon meekomen op het

veld. Wim fluistert het een en ander in zijn oor. ‘Het jongetje wordt gepest,’ zegt El Bousaksaki. ‘Dat kan je niet helemaal voorkomen, zeker niet als we er niet bij zijn. Maar het heeft onze aandacht. Als het te erg wordt, spreken we ook de familie van de pesters erop aan.’

Van het plein tot achter de voordeur

Gageldonk-West is een van de zwakkere wijken van een stad die kampt met relatief grote sociale problemen. Mede vanwege de ligging aan het Zeeuwse water en dichtbij Antwerpen kent Bergen op Zoom nogal wat drugscriminaliteit. De TOS-medewerkers komen er drie keer per week, minimaal met zijn tweeën en altijd op hetzelfde tijdstip, zodat de kinderen weten wanneer ze er zijn.

Veel stadskinderen spelen weinig buiten en zijn, mede door het beperkte budget van hun ouders, geen lid van een sportvereniging. Jongens zitten te *gamen*, meisjes worden uit voorzorg binnen gehouden. TOS beoogt kinderen te laten bewegen in de buitenlucht. Al is dat slechts het begin van het verhaal. TOS wil de kinderen aandacht geven, zelfvertrouwen bijbrengen en sociaal gedrag belonen. Bovendien wil TOS buurtbewoners betrekken, sociale problemen signaleren en die doorleiden naar relevante wijkpartners en organisaties.

Anders gezegd: vanuit hun sport en spelactiviteiten wil TOS mede opvoeden en de ogen en oren van de buurt zijn. Dat doen ze op de pleinen – in elke buurt waar ze actief zijn, is TOS drie à vier keer per week aanwezig – en daarnaast organiseert TOS

vele andere activiteiten om het klimaat in de buurt te verbeteren. Bijvoorbeeld een Halloween-optocht, huiswerkbegeleiding of een huttenbouwweek.

Het bijzondere is dat TOS van buiten naar binnen werkt. Vanaf de pleinen in achterstandswijken van steden reiken ze tot achter de – vaak gesloten – voordeur. ‘Via de jongens en meisjes die bij ons spelen, leren we ook hun familie en thuissituatie kennen,’ zegt El Bousaksaki.

In de schaduw van De Kuip

Thuis Op Straat begon in 1996 in de Rotterdamse wijken Hillesluis en het Nieuwe Westen. Het was de opvolger van Duimdrop: zeecontainers met speelgoed aan de rand van pleinen in achterstandswijken, dat onder toezicht van ‘tante Bep’ en anderen werd uitgeleend. Kinderen konden daardoor spelen en de leefbaarheid werd vergroot. In wezen is TOS de mobiele variant van Duimdrop. ‘We zijn nu flexibeler en kunnen meer plekken bedienen,’ zegt Peter Steenbergen, van meet af aan betrokken bij TOS als projectleider.

Zijn de TOS-medewerkers overal welkom? Worden ze soms niet weggepest? En zijn er geen pleinen waar helemaal geen belangstelling is voor sport en spel? ‘Het is wel eens gebeurd dat TOS’ers zijn weggepest, maar dat is echt uitzonderlijk,’ zegt Steenbergen. ‘En je kunt altijd wel iets doen, al was het maar een gesprek aanknopen met een buurtbewoner.’

De locaties worden bovendien zorgvuldig uitgekozen. Steenbergen weet nog hoe aanvankelijk een driedeling werd gemaakt:

leuke plekken, spannende plekken en ramplocaties. Op de plekken van de eerste categorie was TOS niet nodig. De derde categorie was voor de politie. ‘Wij zetten in op de spannende plekken. Daar kunnen we iets betekenen.’

Steenbergen (46) doet zijn verhaal in een rommelig kantoor in de kantine van sportspeeltuin Hillesluis, in de schaduw van stadion De Kuip. Het is er een komen en gaan van TOS-medewerkers die verschillende wijken bedienen in stadsdeel Feijenoord, waar Steenbergen verantwoordelijk voor is. Hij wekt de indruk van een buurtwerker oude stijl, met sociaal-democratische idealen en het vermogen met iedereen een praatje te maken. Maar dan wel met jeugdige elan en vol praktische ideeën.

De spannende plekken die TOS anno 2016 bedient, liggen door de halve Maasstad, in vijf stadsdelen, alsook in Bergen op Zoom, Breda en Leiden. Daar draait het allemaal om de zeven A's, heeft Steenbergen bedacht: aandacht, aanspreken en aanmoedigen door middel van activerend alternatief aanbod. Zo ben je het anker van het plein. Hij verontschuldigt zich voor zijn marketingretoriek. ‘Ik heb die A's verzonnen, omdat er wel eens ambtenaren en andere belangstellenden komen aan wie ik moet uitleggen wat we doen. Op het eerste gezicht kan het best tegenvallen: we dragen een TOS-shirt of jasje en doen leuke dingen met kinderen.’

Intensief en langdurig contact

Wat Steenbergen bedoelt: je kunt jongens op een plein zien voetballen en meisjes ernaast zien touwtje springen. Je kunt komen

kijken naar de huttenbouwweek, die TOS in de sportspeeltuin van Hillesluis organiseert aan het begin van de zomervakantie. Maar wat er allemaal achter schuil gaat – het brede sociale netwerk, de binding, de contacten met instanties in de wijk, met scholen, corporaties, lokale middenstand – dat kun je met het oog niet waarnemen. ‘Alleen al bij de voorbereiding van de huttenbouwweek zijn dertig vrijwilligers betrokken,’ zegt Steenbergen.

Elementair voor de werking van TOS: intensief en langdurig contact. ‘Van de 365 dagen per jaar, zijn we 355 actief,’ zegt Steenbergen. Op elk plein waar TOS actief is, zijn de medewerkers drie à vier keer per week aanwezig. Minder frequente aanwezigheid doet het effect teniet; voor betekenisvol contact met kinderen en buurt moet je er veel zijn. En jaren achtereen. Steenbergen werkt al twintig jaar in Feijenoord. De TOS-baas van Hillesluis, Piet Looijen, zelfs al 28 jaar. De nieuwe, jongere mensen werken er vijf tot zes jaar. Alleen zo kun je een vertrouwensband ontwikkelen.

Veel buurtbewoners en vrijwilligers die af en aan lopen in Hillesluis, maken geen onderscheid tussen de sportspeeltuin, TOS en Peter. ‘Dat is een goed teken. Het gaat niet om TOS, het gaat om vertrouwen. Vroeger zeiden kinderen niet: ik ga naar Duimdrop. Ze zeiden: ik ga naar tante Bep. Dan ben je waar je wezen wil.’

Steenbergen ziet de dagelijkse sport- en spelactiviteiten op de pleinen als basis voor een opvallend breed scala aan activiteiten. TOS Feijenoord organiseert ook een mini-jeugdland, korte vakanties (één nachtje) op cruiseschip SS Rotterdam, een

stoeprandentoernooi en een Halloween-optocht. Ook selecteert en traint TOS een voetbalteam voor een internationaal Cruyff-courttoernooi. Het organiseert een dag in de speeltuinkantine waarop ouderen uit de buurt aan jongeren worden gekoppeld. En in opdracht van de stadsmarinier gingen TOS'ers kort geleden driehonderd adressen langs met informatie over goede sloten en het politiekeurmerk Veilig wonen. 'Dan ontdek je bijvoorbeeld dat een kind van zes overdag thuis is, niet naar school gaat, zonder aanwijsbare reden. Dat noem ik bijvangst.'

De primaire doelgroep van TOS bestaat uit kinderen en jongeren in de leeftijd van vier tot twintig jaar. Maar Steenbergen ziet het veel ruimer: ook ouderen horen tot de doelgroep. 'Wij willen iedereen bereiken die een bijdrage kan leveren aan een betere sfeer in de buurt.'

Strikter in de leer

Waar de leiding in het Rotterdamse Hillesluis in handen is van twee mannen met decennia ervaring, is het team van Bergen op Zoom opmerkelijk jong. Het bestaat uit twee vaste krachten: Kamal El Bousaksaki (31) en projectleider Jeffrey Verweij (29). Zij worden geassisteerd door acht 'bijbaners' (studenten die drie tot zes uur per week voor TOS werken) en een wisselende groep stagiairs.

Misschien wel juist daardoor zijn ze in Bergen op Zoom strikter in de leer. In het TOS-kantoor in een voormalig schoolgebouw staan de TOS-methodiekboeken in de kast en liggen voor stagiairs de leer- en werkboeken klaar. De geschiedenis,

filosofie en toe te passen methodieken staan er uitgebreid in beschreven. Zoals het zakgeldproject (kinderen doen tegen een kleine betaling klusjes in een TOS-T-shirt) en de pannenkoekmethode (aankondiging van pannenkoeken bakken op een plein, waarbij je wel tafel, pannen en stroom regelt, maar de kinderen de ingrediënten in de buurt moeten verzamelen, wat betrokkenheid van buurtbewoners vereist).

‘Negentig procent van wat we doen staat in die boeken beschreven,’ zegt Verweij, die begon als stagiair bij TOS Schiedam en zeven jaar geleden startte als teamleider in Bergen op Zoom. Hij komt aanvankelijk wat timide over, maar zijn rust, parate kennis van de TOS-methodiek en weloverwogen ideeën verschaffen hem een natuurlijk leiderschap in een jonge omgeving.

Verweij ziet het als zijn opdracht om voortdurend nieuwe activiteiten te (laten) lanceren. Zo is TOS Bergen op Zoom onlangs begonnen met het project ‘Energiejongeren’, gefinancierd door corporaties en de gemeente. Onder begeleiding en training van TOS gaan jongeren uit de buurt langs de huizen om bewoners te wijzen op de mogelijkheden en voordelen van energiezuinig gedrag: van het gebruik van ledlampen tot het aanbrengen van tochtstroken en de centrale verwarming wat lager zetten in combinatie met warme kleding.

Het idee komt van Verweij. ‘Wij leiden jongeren op, betrekken en informeren bewoners en het is nog goed voor de lokale economie ook,’ zegt hij wervend. ‘Mensen kunnen er tientallen euro’s mee besparen, die ze aan andere dingen kunnen uitgeven.’

In beginsel zijn alle soorten activiteiten die bijdragen aan de algemene TOS-doelstellingen mogelijk. Als ze maar passen

bij het team en de wijk. Verweij verwacht betrokkenheid van iedereen. ‘Niet voor niks lopen bijbaners verplicht eerst twee maanden mee als vrijwilliger, voordat ze voor drie tot zes uur in dienst treden’, zegt Verweij. ‘We willen er zeker van zijn dat ze het niet alleen voor het geld doen.’

Anderzijds krijgen ze alle ruimte voor eigen initiatieven. ‘We vragen iedereen die hier binnen komt om ideeën. Het eigenaarschap ligt vervolgens bij hen. Een stagiair wilde hier ook een huttenbouw organiseren. Mij leek dat lastig en ingewikkeld maar ze heeft contact gezocht met Hillesluis en ook hier een huttenbouw op poten gezet.’

Als McDonald's

Thuis Op Straat is een franchiseorganisatie, met een in Rotterdam gevestigd hoofdkantoor (TOS Centraal) dat de inhoudelijke richtlijnen uitzet en (financieel) zelfstandige filialen. Je zou TOS kunnen vergelijken met McDonald's, en dat is geen toevallige vergelijking. TOS-oprichter Ton Huiskens, in 2009 vertrokken als directeur, liep ooit stage bij de Amerikaanse hamburgerketen. ‘Natuurlijk is een hamburger bakken in drie minuten iets heel anders dan drie à vier keer per week in een buurt opereren om te binden,’ zegt de huidige TOS-directeur Marianne Martens. ‘Maar TOS is wel gebouwd op de organisatorische ideeën van McDonald's, inclusief de interne opleidingen.’

Voor TOS-bazen (hbo-opgeleid) en TOS-medewerkers (mbo) verzorgt TOS Centraal een kaderopleiding, aangepast aan de

leerbehoefte. Onderdelen zijn: intervisie en specifieke cursussen als pleinprogrammeren en pleinanalyse maken. Daarnaast biedt TOS Centraal werkbegeleiding, coaching en supervisie. Voor alle medewerkers is er vanuit TOS ondersteuning via internet, e-mail en telefoon (helpdesk). TOS-medewerkers die geen mbo-opleiding hebben, maar wel zijn aangenomen vanwege hun potentie, kunnen een mbo-opleiding Helpende Welzijn volgen op het Rotterdamse Albeda College met een aantal speciale modules voor het werk bij TOS.

De franchise betekent dat de TOS-filialen van buiten als een eenheid ogen, inclusief dezelfde jassen en T-shirts met TOS-logo, maar in de uitvoering behoorlijk vrij zijn. Dit verklaart ook het cultuurverschil tussen TOS in Hillesluis en TOS Bergen op Zoom. Mannen als Steenberg en Looijen opereren meer vanuit hun ervaring en intuïtie, terwijl Jeffrey Verweij veel methodischer en gestructureerder werkt. 'Dat kan,' zegt Martens. 'Als ze zich maar aan het concept houden.'

De kern van het TOS-concept bestaat volgens Martens uit zes elementen: vraaggericht aanbod van activiteiten op de pleinen, signaleren van problemen, opbouwwerk, samenwerking met buurtbewoners en partijen, het betrekken van jongeren bij de organisatie, en registratie van wat er gaande is.

Bij wijze van controle bezoekt Martens elk filiaal minstens eens per twee maanden. Bij een nieuw, beginnend filiaal is ze zelfs wekelijks aanwezig. In Bergen op Zoom, waar ze Verweij ondersteunt bij lopende onderhandelingen met de gemeente, komt ze maandelijks. Op haar verzoek nemen ervaren teamleiders uit Rotterdam ook wel eens een kijkje bij nieuwe filialen.

Jaarlijks organiseert TOS Centraal een meerdaagse bijeenkomst voor alle TOS-bazen, waarin recente ontwikkelingen, problemen en verbeteringen worden besproken. En ten slotte kan ze alle digitale logboeken inzien, een cruciaal onderdeel van TOS.

Digitaal logboek

In zijn kantoortje in de kantine van sportspeeltuin Hillesluis tovert Peter Steenbergen staafdiagrammen op het scherm van zijn laptop. Ze tonen hoeveel bezoekers, van welke etniciteit, van welke leeftijd, jongens of meisjes in een bepaalde periode op welk plein hebben deelgenomen aan TOS-activiteiten. Op het Stichtseplein, het drukste van allemaal, waren dat er in 2015 bijna twaalfduizend.

Het gaat bij veel pleinen vooral om Turkse en Marokkaanse jongens van acht tot twaalf jaar. ‘Op georganiseerde evenementen, zoals de huttenbouw, komen juist weer veel autochtone kinderen af.’ Op het Brabantseplein zijn de deelnemers nu voor honderd procent jongens. ‘We moeten voorkomen dat het een ramplocatie wordt,’ zegt Steenbergen. ‘Daarom zetten we nu extra in op deelname van meiden uit de buurt.’

Na elke activiteit vullen de twee TOS-medewerkers – TOS opereert op pleinen altijd in tweetallen – samen een logboek in via de interne website van Thuis Op Straat. Ze registreren harde feiten, zoals het aantal deelnemers, hun etniciteit, verhouding jongens / meisjes. Maar ze vermelden ook dingen als algemene sfeer, pestgedrag, ruzies of juist positief gedrag van deelnemers.